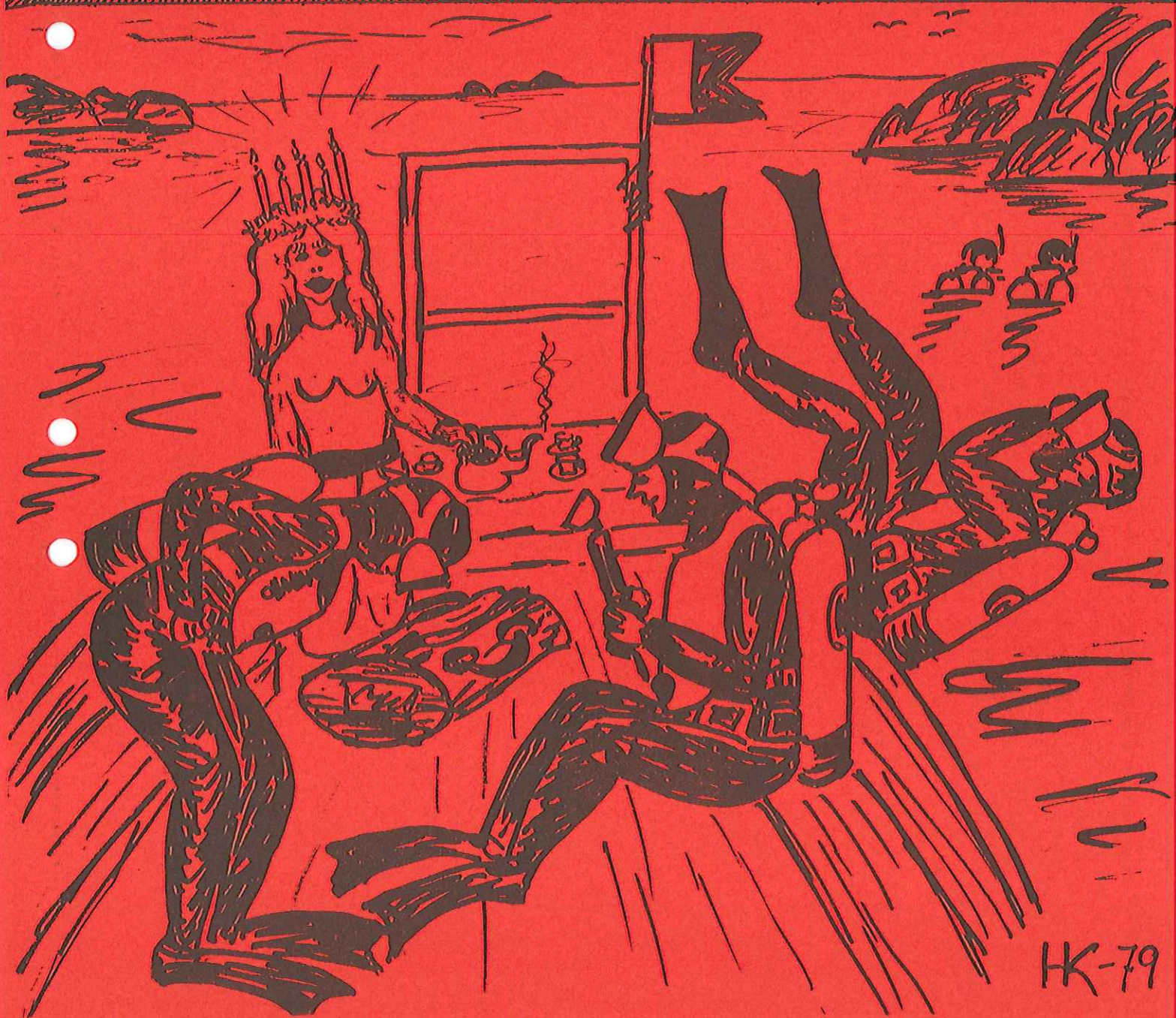

Grod- Bladet

• Nr. 6/79

HK-79

SDK GRODMÄNNEN KLUBBFAKTA

Adress till ordförande.

Postgiro 853894-4.

Styrelsen:

Ordförande	Bo Mattsson Barytenvägen 5	142 00	Trängsund	08-7218838
Vice ordf.	Timo Ekholm Rosenlundsvägen 17	186 00	Vallemtuna	0762-22077
Kassör	Ulf Svensson Vasavägen 111 ltr	175 32	Järfälla	0758-17677
Sekreterare	Ulf Jansson Andebodavägen 129	175 43	Järfälla	0758-39302
Matrielförv.	Håkan Björkman Bylegårdsv. 31	183 42	Täby	0762-11960
Dykplanerare	Carsten Möller Idrottsv.10A	180 10	Enebyberg	08-7584108
Led.1 Redaktör	Helena Kuukankorpi Fack 4010	161 04	Bromma	08-376425
Led.2 Säk.ombud	Jesper Skogsryd Nybrokroken 9	163 70	Spånga	08-7611480
Klubbmästare	Ingrid Bergqvist Ekeby Gård	182 65	Djursholm	08-755 7817

↑ VÅRT HELTUFFA MÄRKE
HÄR OVAN KAN MAN BARA
INTE MISSA, ELLER HUR?
HANDBRODERAT 25:-, PLASTDEKALER
TRE OLIKA STORL. 1:- 2:- 3:-, OCH NU
ÄVEN I NYCKELRING 3:-
KONTAKTA KASSÖREN UFFE.

DU ARVE, VAD ÄR DET FÖR
MÄRKE SOM SYNS I HORIZONTEN?

DE MÅ VARO SVENSKA DYKARKLUBBENS
GRODMÄNNENS FANTASTISKA KLUBBMÄRKE!

OMSLAGSBILD: DRÖMBILD AV Lucia Dyk.

VIKTIGT!

ENL. PARAGRAF 4 i VÅRA STADGAR.

MEDLEMSAVGIFTEN
FÖR 1980 SKALL
INBETALAS FÖRE DEN
10 JAN.

MEDLEMSAVGIFTER FÖR 1980

FÖR	FÖRSTA APPARATDYKANDE	125:—
—" —	ANDRA — " — " —	75:—
—" —	SNORKELDYKANDE	75:—
—" —	ÖVRIGA FAMILJEMEDLEMMAR	20:—
—" —	BARN UNDER 12ÅR FAM.MEDLEM	0:—

INSÄTTES PÅ POSTGIRO 853894-4

SSDF KRÄVER KLUBBEN PÅ
AVGIFTER FÖR MEDLEMMAR REDAN
I JAN. SÅ DÄRFÖR HJÄLP KASSÖREN.

OM DU MOT FÖRMODAN VILL LÄMNA
KLUBBEN, HÖR AV DIG TILL NÅGON
I STYRELSEN DET SPAR MASSOR AV BESVÄR.

SEN SIST .

Den 22.9. var det klubbdyk med torpedbåten till Landsort. Vädret var fint, och meningen var att besöka "Hanna", men p.g.a den starka sjöhävningen fick man ändra planerna, och Torpedbåten sökte sig till Östra hamnen. 8 dykpar gjorde sig redo för att ta sig en titt på antingen "Ryssen" eller begserbåten "Örnen". Sikten var etrelig: man kunde beskåda hela båten på en gång. Men kallt var det i vattnet. Plattfiskarna var alldeles stelfrusna, och man kunde plocka dem som man plockar svamp, vilket Annika och Ulf åtwinstone gjorde. Annars var det livligt under ytan: flera dykargång hade sökt sig till Landsort med ett trettiotal dykare allt som allt. Antagligen hade några kommit med mera seriösa uppdrag eftersom Bert Westenberg var med. Och Tiit hade ju 2 I-kl.-prövtagare att kontrollera.

Onsdagen därpå, den 26.9. möttes ett trettiotal Grovån i Ensta krog. Massor med fina bilder, främst allt från Västkustresan. Håkan visade bilder från Röda Havet, och Annika sina färskaste Malta-bilder. Klubben bjöd på härliga macker efteråt.

Dyket den 6.10. blev inget av, då Jespers båt ännu inte är färdig.

DEN 20 OKT. PRÖVADE FEM TAPPA UR GM HK
PÅ UNDERVATTENSORIENTERING I DRÄNGSJÖN
I ÅKERSBERGA, SE VIDARE PERTTIS RAPPORT PÅ
SIDAN 5.

DEN 27 OKT. GICK VÅR FANTASTISKA HÖSTFEST AV STAPLEN
MEN MER OM DEN PÅ SIDAN 7.

ADRESSÄNDRINGAR.

PETER STRÖM

HASSELGATAN 55 2TR
194 00 UPPLANDS VÄSBY

TFN. 0760-32493

INGRID BERGQVIST

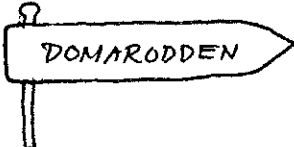
EKEBY GÅRD

182 65 DJURSHOLM

TFN. 08-7557817

DOMARODDEN
DEN 20, OKTOBER 1979

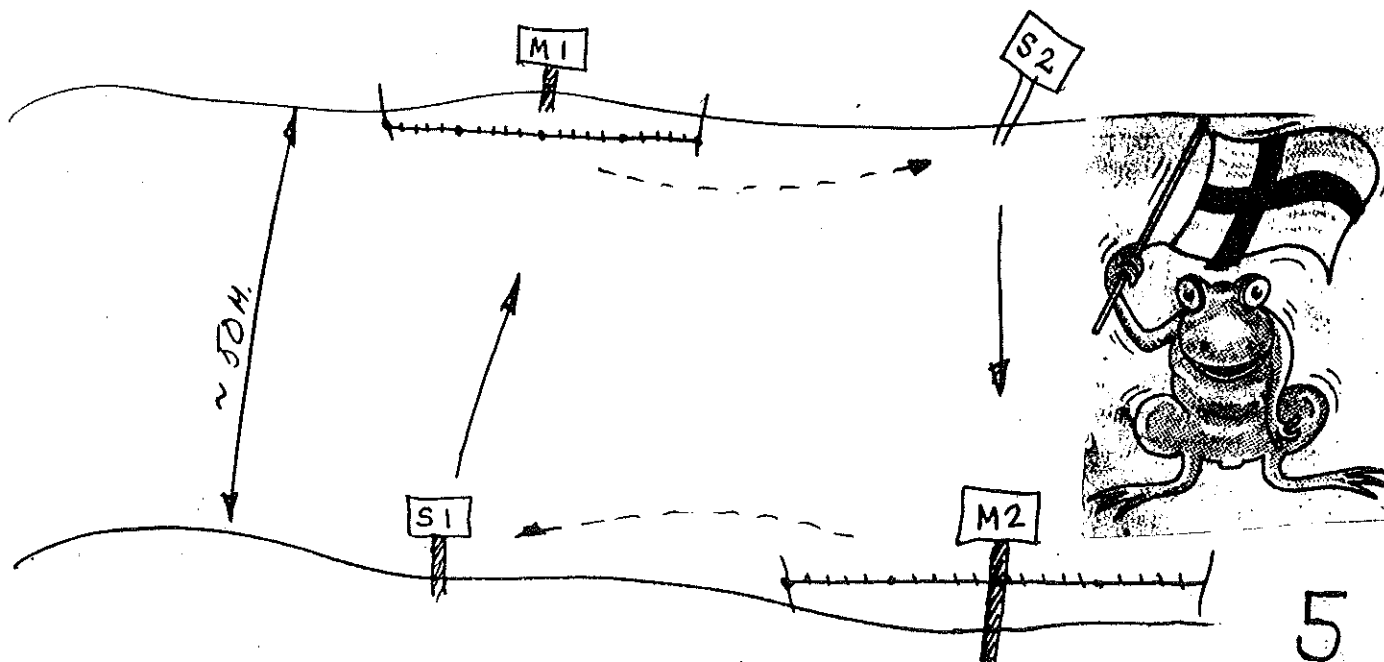
HÄLSNINGAR FRÅN UV-ORIENTERING PLATS!

DET VAR LITET KNÄPIGT ATT HITTA HIT, EFTERSOM SISTA KYLTEN
 VAR SVÅRT ATT SE FRÅN KROKIGA VÄGEN, MEN
EFTER EN LITEN EXTRA STRÄCK ÄR VI NU FRAM,

LITET BLÅSIGT ÄR DET HÄR, MEN SOLIGT OCH KLART, EN
RIKTIG HÖSTVÄDER ALLTSÅ. STUGAN HAR VI KOLLAT OCH SETT
ATT DÄR FANNS ETT MYSIGT KAFFERUM, SOM VI SÄKERT
KOMMER TILL EFTER DYKET OCH STRANDBASTU BADET.

EFTER KEIJO OCH JAIME (SVÅRT NAMN, HÄPPAS DET SKRIVS SÅ)
FRÅN ÅKERSBERGA SDK HADE KOMMIT OCH VISAT OSS LITE RUNT,
BESTÄMDE VI ATT TA DET LÄTT PÅ FÖRSTA GÅNGEN. DET FINNS
NÄMLIGEN MÅNGA MÖJLIGHETER ATT ORIENTERA I DETTA FULL-
MÄRKERAD SJÖ, MEN ATT SIMMA DIT OCH HIT MELLAN
KONTROLLERNA, NÄR MAN ÄR OVANAT, KAN VARA SVÅRT.

SÅ HÄR BYGGDE VI BANAN:

OCH SÅ HÄR GICK DET TILL:

FÖRST TAR MAN RIKTNINGEN I KOMPASS FRÅN START-1 (S1) TILL MÅL-1 (M1), STICKER UNDER YTAN OCH SIMMAR ENLIGT KOMPASSEN MOT M1. KOMMER MAN TILL MOTSTRAND, TITTAR KONTROLLENT HUR MÅNGA METER DET ÄR SNETT FRÅN MITT PUNKTEN SOM ÄR MÄRKERAT PÅ ETT REP (KNOTAR EN METER EMELLAN). SEN SIMMAR MAN FRITT TILL START-2 OCH TAR FRÅN BÖRJAN MOT MÅL-2.

GRODMÄNNEN DÖK STRÄCKAN MÅNGA GÅNGER, MEN PÅ GRUND AV BRIST PÅ KONTROLLENTER, FICK MAN MEST UPP RESULTATET START-2 - MÅL-2. HÄR ÄR NÅGRA:

HÅKAN	-1	-10	
JAN-ERIK	-13	-10	-5
MICKE	-8	-5	
TIMO	-6	-12	-3

ENLIGT ALLA SOM DELTOG TRÄNINGEN, VAR DET KUL OCH NYTTIGT, SÅ DET ÄR INTE OMÖJLIGT ATT GÖRA DET EN GÅNG TILL...

FERTTI

6 JAG SKALL BLI FLYGPILOT NÄR JAG BLIR STOR,

DU ÄR FÖR DUM OCH FET FÖR DET

OK, SEN BLIR JAG DYKARE.

HÖSTFESTRESUME

Som en av de få hade jag naturligtvis lyckats missuppfatta tiden för festlighetens början. När jag inträdde i lokalen stod stämningen redan högt i tak och alla väntade på att få sätta sig till bords. Jag var tvungen att ta två oliver i Martinin för att komma ikapp. Alla samtalande med varandra om olika ting, varför man missade badrensningar osv. Men vad väntade alla på? Som alla vet, "Maten" som brukar serveras på dykfesterna är ju mer än superb. Det borde ju verkligen mana till skyndsamhet. Men icke. Det fattades nämligen två personer, av vilken en ber endast ett stenkast ifrån. Tiden 19⁰⁰ sattes som en gränslinje för de väntades tid. Allt nog och medan, alla satte sig till bords utan att de två "dykt" upp.

Församlingen, Misstänktvis smått hungriga, började förse sig med läckerheterna. Väl inkommen på första tuggan, är det någon som knackar i glaset. Ordförande reser sig upp och harklar sig. Innan sällskapet lyckats lugna ner sig så pass mycket att en talare kan göra sig hörd. Vad händer? Jo, de två förlorade sönerna gör entré och säger något som lät; "Vi had hopes att i icke ti bords gått". När alla lugnat ner sig och precis börjat hugga in på delikatesserna igen, börjar det knackas i ett glas. Den här gången lyckades ordförande få audiensets uppmärksamhet riktad emot sig. Han talade sentimentalt om traditioner och att kall mat kan man äta vid något annat tillfälle. Äntligen kunde vi börja frossa av delikatesserna igen, trodde vi ja. Det saknades nämligen en allsångsledare. Den ordinarie sångfarbrorn hade glömt att komma, en hade glömt glasögonen och en hade fått virusar på stämbanden. Enhälligt utsågs undertecknad att sköta detta delikata uppdrag. Min namne, före detta popidol i Tages, hade säkert klarat saken med lätthet. Då en annan hade streck i musik och takt som en passgångare, kunde det bara gå på ett sätt. Som tur var hjälptes situationen upp av diverse "fräckisar". Efter upprepade avbrott av musikliknande inslag kunde middagen avslutas. I flygande fläng plockades det, fälldes ihop och ställdes undanså att dansgolvet skulle bli klart att tas i besittning, men först kaffe. Vissa personer hade ju tillskansat sig nödigheter i form av punsch och konjak. Fika och städning avslutades och nu blev dags för "danstime". Tack vare alla dansanta damer inföll det sig inte förrän mjölksyran i benen och klockan närmade sig halv tre, vissa tankar på hemfärden. Efter oräkneliga försök att få tag i en taxi, som säkert fler av de närvarande också försökt, fick jag ge upp. Plötsligt kommer min bordsdam fram och erbjuder mig skjuts hem, tack och lov.

- ( ) Ett speciellt tack riktas till de som stått för iordningställandet av mat, dukning, inköp, drinkblandning, övriga fixare och alla efterarbetare, plus alla andra som ställde upp för att festen skulle bli en succé. Sist men ( ) inte minst, den som gjorde att jag kom välbehållen hem, ett extra tack.

★ Det är tjuvig med dagböcker. Och roligt att läsa efteråt. Gullan förde dagbok då hon var med om den där Medelhavskryssningen.

Första dagen: Vackert väder.

Andra dagen: Storm, höga vågor.

Tredje dagen: Har träffat förste styrman.

Fjärde dagen: Förste styrman vill älska med mig.

Femte dagen: Förste styrman hotar sänka båten med alla sexhundra passagerarna om han inte får sin vilja fram.

Sjätte dagen: I dag har jag räddat livet på sexhundra människor.

- Handwritten signature*
- - Jo, har du hört
  - att nordsjödykarnas
  - kongress i Bergen blev
  - inställd?
  - - Varför då?
  - - Jo, dom dök inte upp.
  - Steinar Westlund,
  - Telemark (Norrman)

En amerikan, en ryss och en finne skröt om hur fort de smäller upp ett bryggeri.

- Vi bygger i två veckor och ölet flödar, sa jänkaren.

- Vi bygger i en vecka och ölet börjar droppa, bjöd ryssen över.

- Då vi börjar på morgonen klockan sju, så är alla skitfulla redan klockan tio, sa finnen.

ÅRETS SISTA KALENDARIVM.

TID	AKTIVITET	KONTAKTMAN
OBS 4 DECEMBER	FÖRELÄSNING SE NEDAN SID 8.	Bosse 7718838
OBS 16 december	Luciadyk i Tibblebadet 07.45	Time 0762/ 22077 Se Sid. 14
10 januari -80	Styrelsemöte	Bosse 7718838
OBS 2 februari - 80	Årsmöte och årsfest	Bosse 7718838

Utöver ovanstående kan eventuellt andra aktiviteter förekomma. Håll ögonen öppna för lösa lappar.

NYA MEDLEMMAR

Freddie Persson Slottavägen 12 191 51 SOLLENTUNA
Tel 08/351980

Mika Norlim Björkhagsvägen 2 186 00 VALLENTUNA
Tel 0762/24998

Klas Göransson Näsbydallsvägen 12 6tr 183 31 TÄBY
Tel 08/7580911

ANDERS FRANZEN FÖRE-
LÄSER OM REGALSKEPPET
WASAS HISTORIA, BÄRGNING
OCH FRAMTID.

TISDAGEN 4 DECEMBER
KL. 17.15 SAL E1
LINDSTEDTSVÄGEN 3.

EXPRESSEN

Två fast i dykar- klocka

LONDON (TT-Reuters) Två fransmän är sedan i lördags morse fångar i en dykarklocka som efter kabelbrott har fallit ned på havsbotten ca 20 sjömil utanför Ghanas kust. Räddningsförsöken har kostat två män livet.

Dykarna är anställda i den franska firman Comex som Phillips Petroleum har engagerat. En kollega till dem och ett läkarbiträde från Elfenbenskusten avled på söndagen i en tryckutjämningskammar efter ett misslyckat försök att ta sig ned till 120 m djup där dykarklockan ligger.

Männen i dykarklockan hade reparerat ett mekaniskt fel i en provhorråd oljebrunn.

Speciala dykarfräkter har flugits från Storbritannien och man inriktar sig närmast på att slå vajrar kring den ett ton tunga dykarklockan.

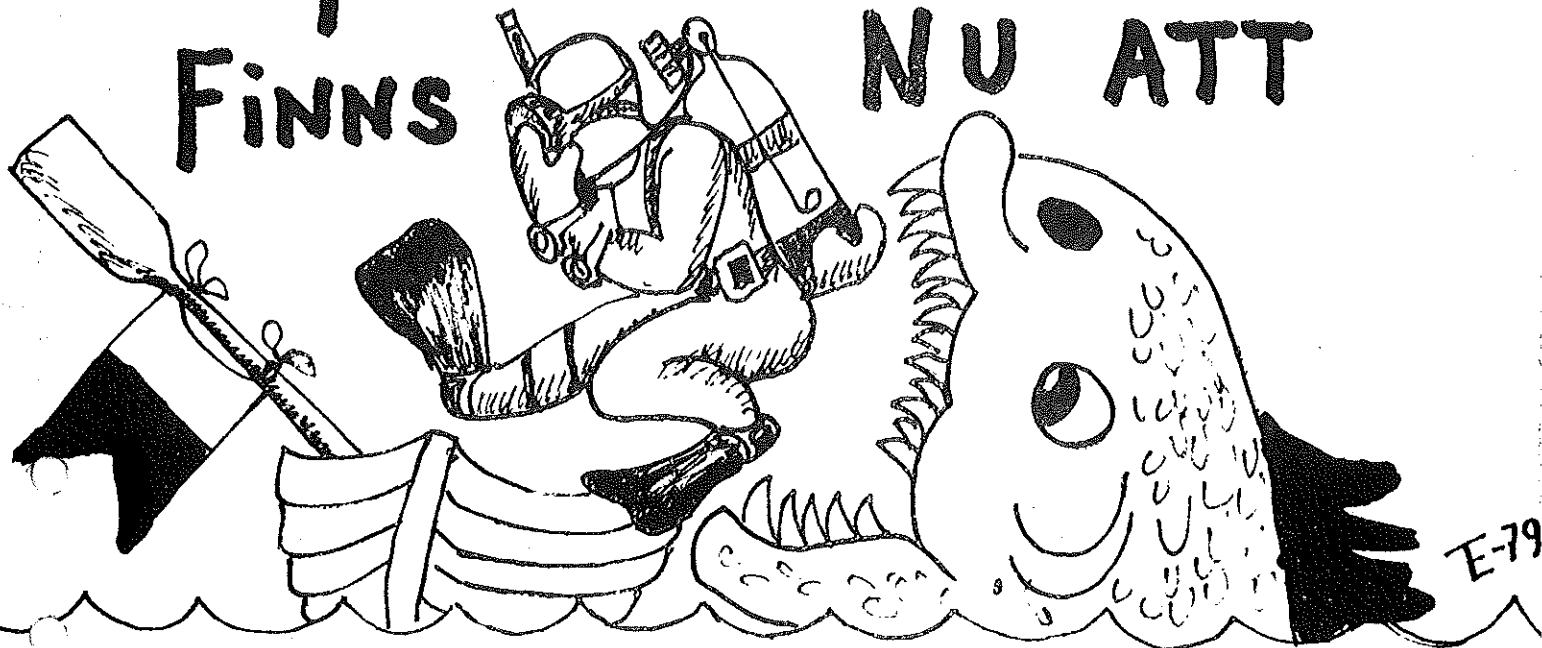
En representant för Comex uppger att männens syreföråd räcker i flera dagar. De måste emellertid lida av kolden, och det är ovisst om de utan skador klarade stöten när dykarklockan slog i havsbotten.

DYKSÄKERHET!

FINNS

NU ATT

LÄSA I VÅRT SÄKERHETSKOMPENDIUM
SOM UTLÅNAS AV SÄKERHETSOMBUDET
JESPER SKOGSRYD. TEL 08-7611480.

FRUSNA SE HIT!!!

VI ÄR NÅGRA SOM
EVENTUELLT TÄNKER
KÖPA TORRDRÄKTER,
BLIR VI FLER KANSKE
VI KAN FÅ RABATT.
KONTAKTA PERTTI
VUOKKO
TEL. 08-7686558

Svensk dykare saknad
efter dykning i Norge ^{SVD 08/04-29}

STAVANGER (TT-NTB). En svensk dykare saknas sedan i onsdags eftermiddag efter dykning i Karmsundet nära Haugesund i Norge. Den saknade är 23-åriga Hans Åke Appelskog från Nyköping.

Han deltog tillsammans med sex andra svenska dykare i undersökning av vraket efter det tyska passagerarfartyget Dresden, som förläste vid Hestvika mellan Kopervik och Skudeneshavn för över 40 år sedan.

Appelskog sågs senast i livet vid 13-tiden på onsdagen. En dykare gick ned till vraket, som ligger på ca 40 meters djup, i ett försök att hitta kamraten.

Vid 17-tiden anmälde dykarlaget försvinnandet till polisen i Haugesund.

Polisen överväger att sända ned egna dykare för att försöka hitta 23-åringen. Det anses dock mycket farligt.

De svenska dykarna har de senaste dagarna opererat från Haugesunds dykarklubb's bas på Tonjerfyren.

Svensk dykare
återfunnen död ^{SVD 08/04-29}

SKUDENESHAVN (TT-NTB). Den 23-åriga svenske dykaren Hans Åke Appelskog från Nyköping påträffades på fredagsaftermiddagen död i Karmsundet nära Haugesund i Norge.

Appelskog deltog tillsammans med sex andra svenskar i dykning efter det tyska passagerarfartyget Dresden, som förläste vid Hestvika mellan Kopervik och Skudeneshavn för 40 år sedan.

ÅNYO EN PÅMINNELSE

OM ATT

VÅR SÄKERHET INTE FÅR ÅSIDOSÄTTAS,

NU HAR FRANKRIKE FÅTT SITT EGET WASASKEPP.

■ Plötsligt gav ekolodet utslag. På femtio meters djup låg ett stort metallföremål. Jean-Pierre beslutade undersöka det.

■ Det sag ut precis som när man plockade upp regalskeppet "Wasa" från djupet av Stockholms ström. Först syntes ingenting, men så bröts vattenytan av det gamla rostiga tornet under ackompanjering av högljudda hurrarop från bärgningsmanskaper.

Nära timmar senare låg världens kanske äldsta u-båt bärgad och

stadigt förankrad och stank av gammal dy. Och på däck firade bärgningsmanskaper med några flaskor champagne.

Fast den påminner mer om ett oljefat än om någon av de strömlinjeformade konstruktioner vi vant oss vid. Ändå var "Alose", som vraket heter, en gång stoltheten i den franska flottan och ett av den tidens underverk. Men det har hänt mycket under de 60 år "Alose" legat på havsbotten utanför badorten St. Raphael på franska rivieran.

Där hittades det bortglömda vraket av dykaren Jean-Pierre Joncheray en oktoberdag 1975. Som alltid i sådana här sammanhang var det av en ren slump. Joncheray kryssade runt viken utanför den

fashionabla badorten för att fördri-va tiden medan han väntade på ett gäng dykarkompisar. Av gammal vana kopplade han på eko-lodet och fick till sin förvåning nästan omedelbart ett eko från 50 meters djup. Han lade ut en boj för att markera stället, hämtade sina kompisar och återvände till platsen för att gå ned och undersöka varifrån ekot kom.

Han hittade "Alose". Hon låg stadigt förankrad i dyn, täckt av gamla fisknät och sjögräs.

Vid ett besök hos flottans historiska avdelning skaffade han alla detaljer om sitt sensationella fynd: "Alose" ingick i en serie u-båtar som började byggas 1901. De var betydligt mindre och smidigare än

de allra tidigaste u-båtarna. Serien omfattade 20 exemplar och samtliga skulle användas för att försvara Frankrikes många viktiga hamnar.

"Alose" sjösattes under högtidliga former i Toulon 1904. Där fanns den sedan stationerad fram till 1914 då den ansågs omodern och togs ur tjänst. Egentligen skulle den då ha skrotats men ansågs vara i så bra skick att den undgick det ödet.

1917 togs den i tjänst igen och gjorde då sin längsta resa någonsin. Från Toulouse till St. Raphael. Där fick den sitt sista uppdrag. Den skulle fungera som måltavla för de nya anti-u-båtsbomber som var under testning. Bombarna visade sig fungera alldeles utmärkt. "Alose" träffades två gånger och

Det skulle dröja 58 år innan någon intresserade sig för henne igen.

Joncheray var genast på det klara med att han gjort ett jättefynd och startade en kampanj för att bärga och rädda vraket. Då kom Henri Delauze in i bilden. Delauze är chef för världens största dykarfitna.

Arbetena inleddes i maj i år. 20 man plus kranar, dykarklockor och bogserbåtar behövdes. Det stora problemet var att få upp båten utan att skrovet knäcktes.

Man löste den svårigheten genom att använda något som på fackspråk kallas "kamel". Det är en gigantisk tank som sänks till botten och sedan fylls med luft för att få den att stiga upp till ytan igen. "A-

lose" fästes vid en sådan "kamel" via kraftiga vajrar. Samtidigt sänkte man ned två stora pumpar för att försöka suga upp en del av den dy som omgav "Alose" och på så sätt frigöra henne.

Operationen lyckades efter tre veckors hårt arbete. "Alose" ligger nu förtöjd nära stranden med halva skovet ovanför ytan och hon har visat sig vara i utmärkt skick. Nästa fas i bärgningen blir att lyfta ombord den gamla u-båten på ett större fartyg för vidare transport till Marseille och renovering.

Och så småningom är det meningen att "Alose", som kostat en halv miljon kronor att bärga, ska bli den stora attraktionen i ett franskt sjöfartsmuseum. ■

EXPRESSEN 5/10 - 79

De kunde inte rädda sin kamrat

Av STEFAN MEHR

■ ■ ■ I fem timmar kämpade dykarna på bärgningsfartyget "Belos" för att rädda sin kamrat. Han var instängd i en dykarklocka som lossnat från sin vajer och sjunkit i bråddjupet från 6 till 55 meter.

Levde den 22-åriga Jerry Lovén ännu? Skulle luften räcka tills de fick upp klockan till ytan igen?

De fick upp klockan — men den var tom.

Vad hade hänt med den unge tungdykaren? Anningen kan klockan ha rullat runt under nedfärden så att han kastades ut, eller också greps han av panik och försökte ta sig ut själv.

Dykarklocka används för att assistera dykare vid marinens årliga prov. Ubåtsbärgningsfartyget "Belos" låg för ankar vid Byviken söder om Härnösand.

Jerry Lovén fanns i dykarklockan — som är två gånger tre meter stor — klädd i träningsoverall, redo att hjälpa en dykare

...Jerry Lovén, 22, hade försvunnit i djupet.

som skulle plockas upp efter avlagt prov.

Klockan lossnade

Dykarklockan var ned-sänkt till sex meter. Av okänd anledning kom den i svajning och lossnade från upphängningskroken i vajern. Det var en karbinhake med fjädersäkring.

Dykarklockan sjönk snabbt ner till ca 55 meter och ställde sig på snedden i dyn. Den sögs fast av vakuum och var oerhört svår att få loss.

Dykare gick ner direkt och fann klockan. De hade nu endast några timmar

på sig att rädda sin kamrat innan luften skulle ta slut.

Vajern brast

De la vajer runt klockan, men vajern brast.

Ett nytt försök, och då lyckades de lyfta klockan ur dyn. Den lucka som var öppen i botten stängdes utifrån.

Efter nästan fem timmars kamp fick de upp klockan på "Belos". Det var då de upptäckte att den var tom. Sergeanten Jerry Lovén från Visby hade försvunnit i djupet och allt hopp om att återfinna honom var ute.

SERGEANT LOVÉNS
KROPP HAR ÄNNU EJ
ÅTERFUNNITS.

FBI SLÅRTILL!

eller

EXTREMISTER BLAND DJURVÄNNERNA.

Sådana har det skrivits om i tidningarna på sistone.

James R. Rose från Miami, f.d. marindykare, hade bestämt sig för att rädda valarna, vad det än kostade.

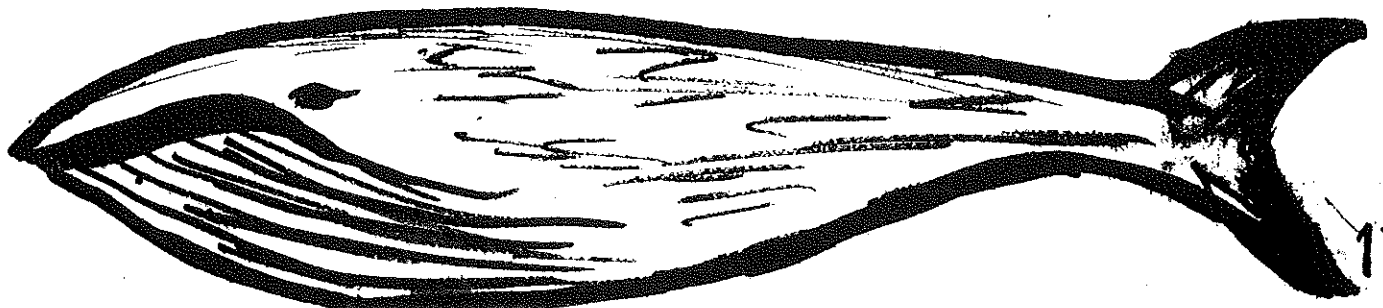
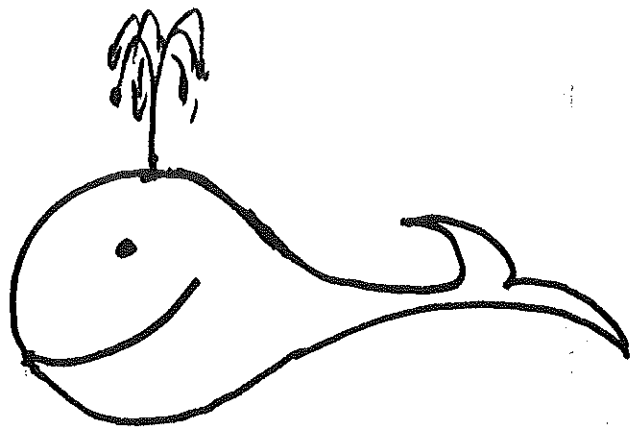
FBI blev intresserad när en gammal dykarkompis till Rose ringde och berättade att Rose hade kommit till honom i Detroit, tagit med honom vidare till Toledo och köpt där för \$3900 sprängämnen, tändhattar och stubintråd - mot kontant betalning. Sen hyrde Rose en lastbil och forslade varan hem till Miami. Tjallaren berättade för FBI att Rose rustade upp för en undervatten-demolitionsoperation med valfångstfartyg i främmande land.

I Rose's garage hittade FBI en gul undervattensbåt, 30 fotografier av ryska och japanska valfångstfartyg samt tillräckligt med sprängämnen för att sänka en hel valfångstfletta.

Det kom fram att Rose hade rest till BioMarine Industries i Pa. och betalat \$36.440 för dykutrustning med vilken en människa kan hålla sig vid liv i 600 fots djup upp till sex timmar. På en tredje resa, till Camden, N.J., köpte Rose för ytterligare \$5000 utrustning, inkl. ett sofistikerat telekommunikationssystem. Sedan åkte han till Inner Space Co., en dykarskola Gretna, La, för att lära sig att använda grejerna. Till sist beställde han en liten gul undervattensbåt från Underwater Propulsions, Inc. i Tulsa.

Detta var för mycket för FBI. Rose blev arresterad, anklagad för olaglig transport av sprängämnen, och sattes ihäkte, med ev. tio års fängelsestraff samt \$10.000 i böter att se fram emot. Men bara efter några dagar lade Rose fram \$50.000 och släpptes i väntan på rättegång. Varifrån kom pengarna? Rose köpte utrustning för - och betalade bergensumman? Rose själv sade sig inte ha en aning om, varifrån Bergensumman kommit - sina financer i övrigt ville han inte tala om alls. Han sade bara att han var en "miljövän" och tillade att "det skulle varit skönt att låta ett par tusen valar leva ett par år och kalva emellanåt."

För FBI verkade Rose vara en lyckosökare hellre än en valvän. Och det betydde, att det fanns någon någenstans bakom honom. De etablerade Rädda Valarna-grupperna förnekade. Ändå trodde undersökarna att någon Rädda Valarna-grupp, eller en avbrytargrupp, hade ett finger med i spelet.

RAPPORT FRÅN SKEPPS HOLMEN.

LÖRDAGEN 10 NOV SAMLADES C/A 10 TROGNA BAKOM MODERNA MUSEET FÖR HÖSTEN SISTA KLUBBDYK. DÄR TOG SIG HELENA, ULF OCH JESPER VATTEN ÖVER HUVUDET MEDAN DE ÖVRIGA ÖVERVAKADE DET HELA FRÅN YTAN. BOTTEN SÅG UT SOM EN SOPTIPP MED MASSOR AV GAMLA FLASKOR, MEN INTE EN ENDA KORALL SA HELENA SOM KOM DIREKT FRÅN BONAIR EN Ö UTANFÖR VENEZUELAS KUST SNACKA OM KONTRAST DET KANSKE ÄR DET SOM ÄR DYKNINGENS TJUSNING.

Två norrmän kommer in på en bar och bartendern frågar: 'Vad är det som har fyra ben och luktar skit?' Frågande mimer. 'Du och din polare'. Norrmännen går ut, möter killar på gatan och ställer samma fråga. Sanna undrande mimer. 'Jag och min polare'.

Gästen till hovmästarren:
— Har ni grodlår?
— Ja visst.
— Hoppa ut efter en kopp kaffe då till mig.

Den lille grodpojken frågade sin grodmamma!
— Mamma kan jag gå med i maranatarörelsen?
— Men det begriper du väl att det inte går, sa grodmamman. Vi är ju kväkare.

En fänrik har fått det hedersamma uppdraget att rida på en förmiddagstur med majorskan. Då råkar en av hästarna släppa sig. Fänriken rodnar och utbrister:
— Ursäkta mig!
Majorskan svarar lugnt:
— För allan del, jag trodde det var hästen.
★★★
— Är fröken okysst?
— Ja, fläckvis.

Nästan klart för dykcentrum i Göteborg!

Efter tre års planerande och utredande står det nu nästan klart att Sverige kan få sitt första professionella dykcentrum i Göteborg. Om allt fungerar som planerats kan byggstarten kanske ske under 1980.

Det har gått många turer kring planerna att bygga om Nässets gamla reningsverk till ett nordiskt dykcentrum. Idén väcktes av undertecknad när jag fick höra talas om det nedlagda reningsverket i Västra Frölunda, Göteborg.

Under de 13 år som jag arbetat med dykutbildning i Göteborg har jag alltid

fått kämpa för platser i Göteborgs simhallar för att kunna leda utbildning av dykare. Åtskilliga är de sammanträden, där vi dykare fått böja oss för andra grupper och klubbar som slagits om tider i stans bassänger. Och alltid har det varit vi dykare som dragit det kortaste strået. Dykutbildningen är den viktigaste länken i vår verksamhet. Utan nya dykare, med god utbildning, inga nya kunder!

Vi har ett ansvar att ta hand om all den ungdom som önskar lära sig sportdykning.

Det ökande kravet på att vi människor måste utnyttja havets tillgångar för att överleva i framtiden har resulterat i att industrier och regeringar världen över satsat stora pengar på projekt för att lära sig samt börja utnyttja havets tillgångar. De senaste årens utveckling inom off-shore-industrin är ett exempel på denna satsning.

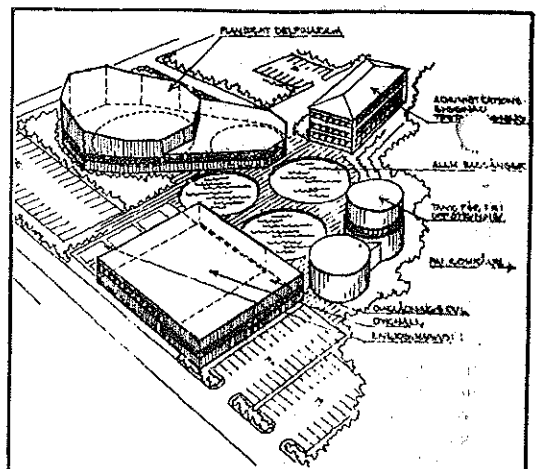
Denna teknologi ställer nya krav på oss människor som skall arbeta inom detta väldiga område. Hur mycket teknik vi än utvecklar kommer vi alltid att vara beroende av människans förmåga att praktiskt arbeta under vattnet.

Detta medför att vi NU måste se till att alla personer som vill och måste utbildas sig till dykare av något slag skall kunna erbjudas denna utbildning i Sverige.

Göteborgs kommun, Näringslivssekretariatet har 1978 låtit göra den första utredningen om all dykutbildning i Sverige.

Denna utredning visar bl a att man idag lätt kan enas om en gemensam grundutbildning, lämplig för alla kategorier. Detta påstående har stor betydelse med tanke på att det förhoppningsvis kommer att bli en statlig reglering av utbildning av dykare. Ett sådant förslag ligger redan hos Arbetsarkivstyrelsen och kommer från European Diving Technology Committee (EDTC). Kommittén består av representanter för nio europeiska länder. Deras riktlinjer är att försöka få en enhetlig utbildning och gemensamma krav på säkerhet.

I Sverige bildades 1978-12-02 en organisation vid namn Sveriges Dykarskolors Riksförbund (SDR). Denna organisations medlemmar består idag av landets ledande fristående professionella dykarskolor. Dessa skolor utbildar idag c:a 90 % av landets alla dykare, alla kategorier. (Totalt utbildade

1977-78, 5.480 st, professionella dykarskolor 5.100 st)

SDR:s målsättning är bl a att befrämja och förbättra det fackmässiga genomförandet av dykutbildningen på dykarskolorna. Göteborgsdelegationens (Näringslivssekretariatet) rapport om förutsättningar för ett HAVSTEKNISKT

INSTITUT, HTI, ger vid handen att ett fruktbart samarbete kan komma till stånd mellan HTI och Dykcentrum i Göteborg.

Vi får hoppas, att ansvariga politiker och befattningshavare inser sitt ansvar och fullföljer sina löften om att stödja idén om Dykcentrum i Göteborg.

Anders Wästfält

Tony Holm testar Sea & Sea tillbehör för Nikonos.

Intresset för uv-foto är på snabb frammarsch bland svenska sportdykare. När man har dykt några år är det naturligt att man vill göra något annat än att bara simma omkring och blåsa luftbubblor. Antingen det är intresset för biologi, arkeologi eller resor till främmande länder som tar överhand, blir man dessutom ofta intrasserad av uv-foto.

Tyvärr har utbudet av bra fotoprylar hittills varit ganska begränsat. En del av den utrust-

ning som säljs har betänkliga brister i kvalitet och konstruktion — särskilt om man tar hänsyn till priset.

Därför är det mycket glädjande att det japanska kvalitetsmärket Sea & Sea har kommit till Sverige. Priserna är relativt höga även på dessa produkter, men kvaliteten och konstruktionen ligger mycket bra till, åtminstone på de produkter som jag har hunnit titta på.

Optisk sökare till Nikonos

Avkapade huvuden, fisk-skrattar m m brukar vara sällsynta på svenska kännetecken på Nikonos-bilder. Därmed inte sagt att det är något fel på själva kameran. Tvärtom. Nikonos är liten och lättmanövrerad. Objektivet UW-Nikkor 35 mm är bra, och har lite för lång brännvidd för våra vatten med tanke på att kameran saknar reflexsökare. UW-Nikkor 28 mm är fantastiskt skarp och är helt distortionsfri (raka linjer blir raka även på bilderna).

Det stora felet med Nikonos är att originalsökaren är sämre än ingen sökare alls! En ramsökare (sökare utan linser) ger inte rätt uppfattning om hur den färdiga bilden kommer att se ut och är dessutom svårt att sikta med — därav alla kapade bilder.

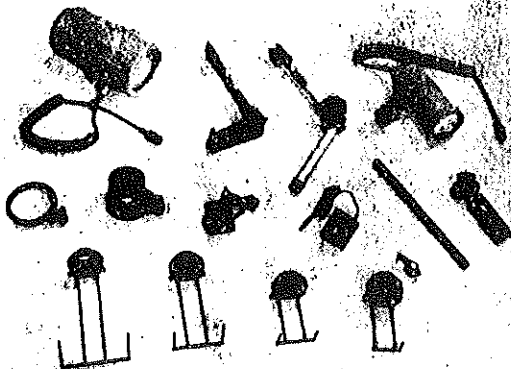
Alla sökare utom den enögda reflexsökaren måste "titta ovanför" kamerans optik. Därvid uppstår i regel ett s k parallaxfel i sökaren och objektivet "ser" inte samma bild. Nikonos' ramsökare sitter dessutom inte mitt över optiken — man får alltså parallax på två håll.

Sea & Sea:s optiska sökare sitter rakt ovanför objektivet och kan lutas framåt för att kompensera den oönskade parallaxen i höjddled. En skala talar om hur mycket sökaren skall lutas för att vara parallaxfri vid ett visst avstånd. Fronten på sökaren har två ramar som visar vad som kommer med på bilden om man använder 28 respektive 35 mm:s objektivet.

Med hjälp av en vänlig optisk sökare vinner man två stora fördelar: 1) sökarbilden visar hur den färdiga bilden kommer att se ut (så när som på att alla optiska sökare ger en viss tunnformig förvrängning, s k distortion).

2) De är lätta att sikta med.

Sea & Sea ger alltså dessutom en parallaxfri sökare vid alla avstånd.

Närbildsfoto med Nikonos

Om man vill ha verkligt skarpa och tydliga närbilder med en Nikonos finns det bara två möjligheter. Antingen köper man en original närbildslinse eller en betydligt billigare mellanring. Mellanringen gör att närgränsen blir mycket kortare och så små motiv som c:a 7 x 11 cm (skala 1:3), 5 x 7 cm (1:2) eller 2,5 x 3,5 cm (1:1) kan fotografieras.

Vid all närbildsfotografering blir skärpedjupet mycket begränsat. Vissa tillverkare och försäljare påstår att skärpedjupet är extra stort för deras närbildslinser. Det är fysikaliskt omöjligt. Vid en viss motivstorlek och en viss brännvidd är skärpedjupet enbart beroende av den bländare man använder. Bländare 22 bör användas när man fotograferar så små motiv som mellanringarna medger.

Närbildsfoto är mycket enkelt med Nikonos, men man bör välja ringarna 1:3 eller 1:2 till att börja med. UW-Nikkor 28 mm kan enbart användas tillsammans med en speciell mellanring för skala 1:2.

Sea & Sea mellanringar
Dessa ringar har en mycket hög finish. Båjonettfattningen till kamerahuset är fjäderbelastad för god passform och ett minimum av slitage. Låsstift ser till att ringen inte kan vrida sig utan att man samtidigt drar i objektivet. Flera andra mellanringar saknar denna viktiga detalj.

För att man skall kunna lägga skärpan rätt och se vad som kommer med på bilden har varje mellanring en speciell ramsökare. Sea & Sea:s ramsökare kan lätt skruvas fast eller tas loss från mellanringen. Ramens båda sidor kan skruvas av så att sökaren tar mindre plats — en mycket bra finess när man skall stupa prylarna i kameraväskan eller när man behöver komma åt i tränga utrymmen med sökaren. Inga verktyg behövs för att skruva isär delarna.

O-ringssätena är en viktig detalj som tyvärr flera tillverkare slarvar med. Jag har sett o-ringssäten med så dålig fasning att objektivet nästan säkert blir skadat redan första gången mellanringen används.

Sea & Sea:s mellanringar för skala 1:2 och 1:3 är de bästa jag hittills har sett. De är välgjorda och väl genomtänkta i alla detaljer och är dessutom billigare än andral.

Praktiska tips

Hur mellanringarna används har jag inte mycket utrymme att gå in på här. Ett tips är att provexponera första rullen med olika blixstavstånd t ex 10, 15, 20 och 25 cm till ett normalt ljus motiv. Därefter granskar man rullen och ser efter vilket avstånd som är det bästa för den mellanring och den blixter man använder.

Mörka motiv kräver lite närmare blixstavstånd och ljusa lite längre. Använd en

film på c:a 25-64 ASA (15-19 DIN). Du kan redan nu läsa mera om uv-foto i min bok "Undervattensfotografering i nordiskt vatten" eller vänta tills min nya bok "Undervattensfoto — teknik och praktik" kommer ut om c:a 4-5 månader.

Fästskenor och blixtermar till Nikonos

Det finns redan flera olika fästskenor till Nikonos. Om det skall vara någon fördel med denna utrustning skall skenan ha ett justerbart handtag och avtrycket skall förses med en tillsats så att tummen kan användas för avtryck och frammatning. I och med att man kan hålla kameran med båda händerna går det fint att avfira med tummen. Enhandsgrepp bör däremot inte användas. Risken för skakningsoskärpa är alltför stor när inte pekfingeret används.

För närbildsfoto och korta avstånd fungerar Sea & Sea:s fästskena och de båda modellerna av blixtermar mycket bra. För längre avstånd har de samma fel som alla andra blixtermar — de har för kläna leder.

Sea & Sea har en kulle vid blixten. Därmed kan blixten vridas i alla tänkbara riktningar; en detalj som många andra tillverkare inte har tänkt på.

Nya objektiv

Sea & Sea säljer två specialobjektiv för uv-bruk tillsammans med Nikonos. Det ena är ett supervidvinkelobjektiv på 19 mm som enligt uppgift kan fokusera ända ner till c:a 20 cm. Det andra är ett äkta fish-eye på 7,5 mm (ger runda bilder).

Jag har inte haft tillfälle att titta på dessa spännande "glasbitar" ännu, men priserna verkar i varje fall intressanta, åtminstone med tanke på vilka exklusiva objektivet det med all säkerhet är frågan om.

Sea & Sea har en hel del andra intressanta prylar på sitt program. Jag hoppas att ha mera information nästa gång! Tony Holm

★ Och den om norrmännen och svenskarna som skulle tävla i vinterfiske. De knallade ut på isen och körde igång. Norrmännen såg på håll hur svenskarna drog upp den ena firren efter den andra och det beslöts att en man skulle skickas över för att se hur svenskarna bar sig åt. Han kom kvickt tillbaks och skrek:

— Du... dom borrar hål i isen...

★ Den norske flygkaptenen — ta mig sjutton är det inte en flyghistoria — var på väg mot Stockholm och hade nått i höjd med Västerbron då det knastrade till i radion:

— Detta är kontrolltornet Arlanda... var god uppge höjd och position...

— ??????????

— Jag upprepar. Detta är kontrolltornet Arlanda. Uppge genast höjd och position.

Det var då den norske flygkaptenen efter lång tvekan harklade sig och sa:

— Jeg er kaptenen og sitter längst fremme i planet...

Mannen tar en sup ur flaskan. Kompsen ser på och utbrister: "Fy fan, varför gör du det? Helvete, det är precis som om du pinkade i byxorna. Först är det varmt, sedan kallt och vått". Den andre: "Om det är vad du tycker, så pissa i byxorna bara. Jag tar en sup till".

En finsk sjöman vinglade fram till en skjutbana på Gröna Lunds nöjesfält. Han betalade, fick en bössa och sköt till allas förvåning enbart tior.

Priset var en levande sköldpadda.

Efter någon timme återvände han, om möjligt ännu fullare, men lyckades även denna gång pricka in alla skotten. Detta var så imponerande att mannen skulle få välja sitt pris själv.

— Jag tar en hamburgare till, sa han. Men på mjukt bröd den här gången.

★ — Kalle, nu är jag på smällen...

— Nä, det är du väl inte?

— Jo, jag är på smällen. Och det är ditt fel.

— Jaså... ja, då får jag väl be så mycket om ursäkt då...

KOM DU IHÅG FÖRRA LUCIA I TIBBLEBADET?

NU ÄR DET DAX
IGEN, SÖNDAGEN
16 DEC KL. 07.45 I
VARMA SKÖNA TIBBLE-
BADET. FÖR DIG SOM ALDRIG
VARIT DÄR, TAG CHANSEN OCH
PRÖVA VÅR EGEN TRÄNINGSTID.

PROGRAM:

LUCIASIM PÅ YTAN DÄR DU ÄR FÖLJET
TÄVLINGAR MOT MORGMOTIONSIMMARNAS
PEPPARKAKSÄTNING ÅTFÖLJT AV BASTU.
KAFFE MED DOPP MEDTAGES ELLER KÖPS.
STÄLL UPP DU ÅNGRAR DIG INTE!

SAMTIDIGT ÖNSKAR VI EN RIKTIGT

GOD JUL! GOTT
NYTTÅR

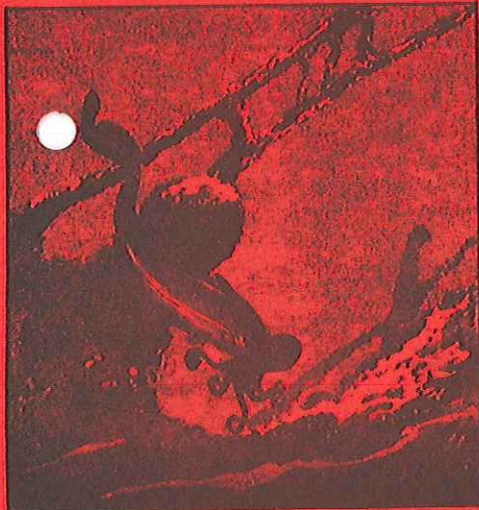
Naturens under

Vi äter vrakfisk till jul!

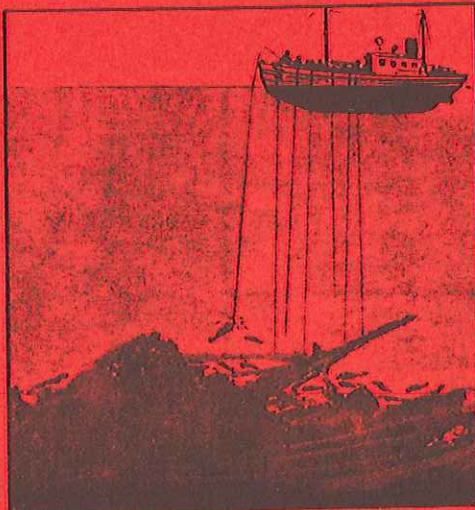

Det finns få fiskar som människorna i de nordiska länderna känner så väl till som långan. Ändå vet få hur den ser ut. Ännu färre vet vad slags fisk den är eller hur den lever. Vi känner långan som död och torr – som julens lutfisk!

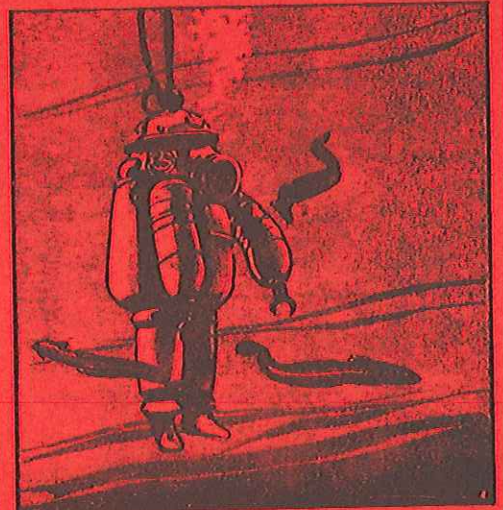
För att vara en torskfisk är långan ovanligt långsträckt och smal – precis som namnet anger. När den gör ett utfall i ett sillstim kan den påminna om en jagande havså. Långan blir i rekordfall 180 cm lång och den kan väga över 30 kilo.

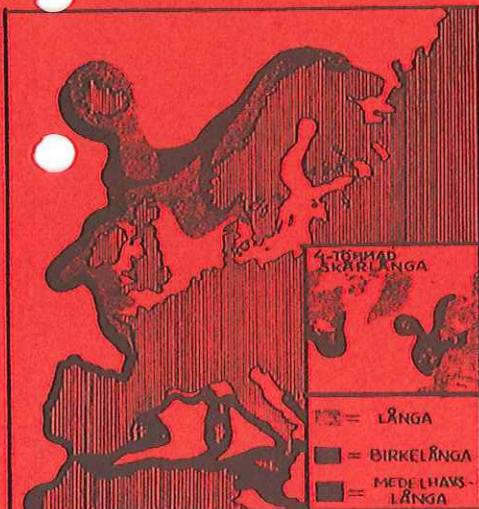
Liksom havsålen söker sig långan gärna till vrak där den hittar gömställen och föda: sjöborrar, bläckfiskar, havskräftor eller fiskar som kolmule och knorrhane.

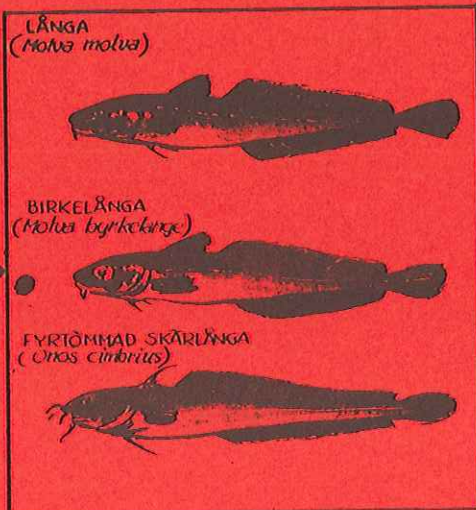
Sportfiskare hämtar ofta sina rekordfiskar från just vrak. Över ett under kriget förlist fartyg på Fladengrundet utanför Varberg har man spöfångat långor på 17 kilo.

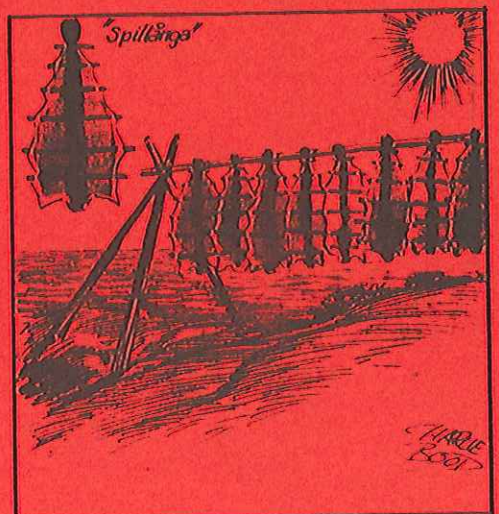
Normalt lever långorna på 100–600 meters djup men dykare har sett långor simma omkring på djup dit dagsljuset aldrig når. Djuprekordet ligger på över 800 meter.

Långan är de nordliga farvattnens fisk. De svenska yrkesfiskarna tar sina största fångster i maj när långorna leker vid Shetlands- och Orkneyöarna. Varje år fångas i Europa cirka 36 000 ton långor av olika slag.

Ungefär 5–10 procent av fångsten utgörs av birkelånga, en mindre släkting med större öga och kortare skäggtöm. Originellt utseende har skårlångorna med varierande antal skäggtömmar på nosen: från tre till fem.

De flesta har säkert hört talas om spillånga. Den fisken har ingen sett i havet! Spillånga är helt enkelt namnet på långa som torkats. Spilorna är de träpinnar med vars hjälp man fläker ut fisken som hängs på tork!

DET LACKAR MOT JUL

FRÅN TOMTEN
TILL DYKAREN

Generalagent för:

DACOR • SHERWOOD
SEA QUEST • PARKWAY

**Försäljning, Uthyrning,
Luftfyllning 300 atö,
Utbildning, Dykresor.**

VANADISVÄGEN 27 • 113 23 STOCKHOLM
(hörnet av VÄSTMANNAGATAN)

TELEFON

08/31 22 03-31 22 80

MASSOR AV
JULKLAPPSTIPS

